

Esittävä taide rakentaa luottamusta, työtä ja tulevaisuutta

Suomen Teatterijärjestöjen Keskusliitto edustaa laajasti suomalaista teatterin, tanssin ja sirkuksen kenttää: esittävän taiteen työnantajia ja työntekijöitä sekä harrastajateattereita. Esittävän taiteen merkitys suomalaiselle yhteiskunnalle on kiistaton. Ala tavoittaa vuosittain miljoonia katsojia eri puolilla maata ja työllistää tuhansia taiteilijoita, teknisiä ja hallinnollisia ammattilaisia.

Vuonna 2024 suomalaiset teatterit, tanssi- ja sirkusryhmät tavoittivat yhteensä lähes 3,5 miljoonaa katsojaa.¹ Esittävän taiteen alalla työskentelee vakituisesti noin 2 500 henkilöä, ja lisäksi noin 7 500 freelanceria tai lyhytaikaisissa tehtävissä työskentelevää ammattilaista. Näin ollen alan työllistävyys on vuosittain noin 3500 henkilötyövuotta. Suomessa on lisäksi laaja harrastajakenttä niin teatterin, tanssin ja sirkuksen parissa.

Vaikka kulttuurirahoitus on nimellisesti kasvanut, inflaatio ja viime vuosien leikkaukset ovat heikentäneet sen todellista arvoa. Tämä näkyy erityisesti vapaan kentän toimijoiden mahdollisuuksissa työllistää taiteilijoita ja kehittää uutta taidetta sekä nuorten ja uransa alkuvaiheessa olevien tekijöiden mahdollisuuksissa toimia ammatissa. Samaan aikaan on huolehdittava siitä, että kulttuurin asema yhteiskunnan perustana tunnustetaan, esittävän taiteen rahoituskenteet turvaavat koko kentän toimintaedellytykset ja että alan jatkuvuus varmistetaan vahvistamalla lasten ja nuorten mahdollisuuksia kohdata taidetta.

Kulttuuri ei ole kuluera vaan yhteiskunnan perusta

Esittävän taiteen rahoitusta ja toimintaympäristöä on tarkasteltava kokonaisuutena. Eduskunnan hyväksymässä Kulttuuripoliittisessa selonteossa todetaan, että *”[M]onimuotoinen ja saatavutettava kulttuuri on jokaisenoikeus. Kulttuuri kuuluu kaikille riippumatta taustasta, kielestä, sijainnista, iästä tai taloudellisista resursseista.”*² Tämä linjaus edellyttää, että rahoitus ja lainsäädäntö tukevat tavoitetta käytännössä.

Selonteossa todetaan myös, että *”kulttuurilla on keskeinen rooli visaisten ongelmien ratkaisussa, yhteiskunnallisen muutoksen ajurina sekä demokratian ja yhteisöllisyyden vahvistajana.”*³ Kulttuuri ei ole vain sivistyspolitiikkaa, vaan osa yhteiskunnan vakautta, luottamusta ja kykyä uudistua.

Ilman taidetta ja kulttuuria Suomella ei ole kestävää tulevaisuutta. Esittävä taide on osa kokonaisuutena turvallisuutta. Jos puolustusmenoja lisätään, on johdonmukaista tarkastella myös kulttuurin rahoitusta samassa kokonaisuudessa, sillä turvallisuus rakentuu viime kädessä luottamuksesta, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä. Kulttuuribudjetin nostaminen prosenttiin valtion budjetista on edelleen perusteltu ja ylivaalikautinen tavoite. Riittävä julkinen tuki takaa taiteen

¹ Teatterin tiedotuskeskus. 11.9.2025. *Esittävän taiteen tilastot vuodelta 2024 ilmestyneet.*

<https://www.tinfo.fi/fi/Esittavan-taiteen-tilastot-vuodelta-2024-ilmestyneet>

² Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2024. *Kulttuuripoliittinen selonteko.* <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-569-6>

³ Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2024. *Kulttuuripoliittinen selonteko.* <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-569-6>

vapauden ja mahdollistaa sen pitkäjänteisen kehittämisen ilman kohtuutonta riippuvuutta markkinaehtoisista ratkaisuista.

Kestävä rahoitus turvaa koko kentän

Esittävän taiteen kenttä toimii ekosysteeminä. Valtionosuusjärjestelmän piirissä toimivat teatterit, tanssi- ja sirkustoimijat muodostavat valtakunnallisen rungon, jonka varaan alueellinen saavutettavuus rakentuu. Vapaan kentän toimijat tuottavat uutta sisältöä, työllistävät freelancereita ja uudistavat koko alaa. Leikkaukset yhdessä osassa järjestelmää heijastuvat väistämättä toiseen.

Valtionosuusjärjestelmän henkilötövuosivaje on korjattava, jotta rahoitus vastaa todellista toiminnan laajuutta. Vapaan kentän osalta Taide- ja kulttuuriviraston kautta jaettavan rahoituksen vahvistaminen on kiireellistä. Yleisavustuksiin kohdennettava neljän miljoonan euron lisäys vuoteen 2031 mennessä korjaisi pitkään jatkunutta rahoitusvajetta ja loisi edellytyksiä pysyvämmälle työllistymiselle.

Erillistä kehittämisrahoitusta tarvitaan kiertuetoimintaan, kansainvälistymiseen ja yhteistyöhön laitosten kanssa. Yksityisen rahoituksen mahdollisuuksia tulee vahvistaa julkisen rahoituksen rinnalla. Teatterilippujen ja muiden kulttuurituotteiden arvonlisäverokannan alentaminen tukisi toimijoiden taloudellisia edellytyksiä ja parantaisi saavutettavuutta. Lahjoitusten verovähennysoikeuden kehittäminen sekä kulttuuri- ja luoville aloille soveltuvien investointi- ja pääomitusmallien luominen vahvistaisivat alan rahoituspohjaa. Myös aineettomiin oikeuksiin liittyvän neuvonnan ja IPR-strategian toimeenpanon on tuettava luovien alojen toimijoita käytännössä.

Samalla on huolehdittava siitä, että esittävän taiteen alan tietopohja pysyy ajan tasalla. Tutkimukseen, tilastointiin ja tiedontuotantoon tarvitaan riittäviä panostuksia, jotta kulttuuripoliittinen päätöksenteko voi perustua ajantasaiseen tietoon alan rakenteista, työllisyydestä ja vaikutuksista.

Kulttuurin jatkuvuus ei synny itsestään

Lasten ja nuorten osallisuus on koko alan tulevaisuuden kannalta ratkaisevaa. Taidetestaajatohjelman vakiinnuttaminen julkisella rahoituksella turvaa sen, että jokainen ikäluokka pääsee kokemaan korkeatasoista taidetta. Yli miljoona vierailua kahdeksan lukuvuoden aikana osoittaa toiminnan laajuuden ja vaikuttavuuden.

Harrastajakentällä on keskeinen rooli kulttuurisen osallisuuden ja osaamisen rakentajana. Teatterijärjestöjen valtionrahoitus tukee myös laajaa harrastajateatteriverkostoa ja sen festivaaleja, jotka ovat monille nuorille ensimmäinen kosketus esittävään taiteeseen.

Vapaan kentän työmarkkinatilanne on hauras. Alan projektiluonteinen työ, lyhyet työsuhteet ja freelancertyön yleisyys altistavat tekijät epävarmuudelle. Taide- ja kulttuuriviraston kautta jaettava rahoitus on monelle ainoa mahdollisuus toteuttaa ammattimaista toimintaa.

Leikkaukset näkyvät suoraan työtilaisuuksien vähenemisenä, kotimaisen tuotannon supistumisena ja kansainvälisen näkyvyyden heikkenemisenä. Tämä kehitys heijastuu koko esittävän taiteen kenttään ja heikentää kulttuuripalvelujen saavutettavuutta eri puolilla maata.

Suomen Teatterijärjestöjen Keskusliitto pitää välttämättömänä, että hallitus ja eduskunta pitävät kiinni Kulttuuripoliittisen selonteon tavoitteista:

- turvataan taiteen ja kulttuurin tarjonta koko maassa
- varmistetaan vapaan taiteen toimintaedellytykset
- rakennetaan pitkäjänteinen ja ennakoitava rahoituspohja
- vahvistetaan lasten ja nuorten yhdenvertainen pääsy taiteen äärelle.

Tämä on investointi sivistykseen, työllisyyteen, alueelliseen elinvoimaan ja demokraattiseen yhteiskuntaan.

Helsingissä 11.3.2026

Suomen Teatterijärjestöjen Keskusliiton hallitus

SUOMEN TEATTERIJÄRJESTÖJEN KESKUSLIITON JÄSENJÄRJESTÖT

Esittävän taiteen vapaat yhteisöt ry | Lavastus- ja pukusuunnittelijat | Suomen Assitej ry | Suomen Näyttelijäliitto ry | Suomen Näytelmäkirjailijat ja käsikirjoittajat ry | Suomen tanssi- ja sirkustaiteilijat ry | Suomen Teatterinjohtajaliitto ry | Suomen teatteriohjaajat ja dramaturgit | Suomen Teatterit ry | Suomen valo-, ääni- ja videosuunnittelijat | Teatterialan Ammattilaiset ry | Teme – Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto ry | Työväen Näyttämöiden Liitto ry